

KIRJALLINEN KYSYMYS 285/2005 vp

Samaa sukupuolta olevien parien oikeus yhteiseen sukunimeen

Eduskunnan puhemiehelle

Rekisteröidystä parisuhteesta annetussa laissa määritellään, ettei nimilain säännöksiä puolison sukunimestä sovelleta virallistettuihin parisuhteisiin. Tätä perustellaan sillä, että parikumppanien tarve yhteiseen sukunimeen on vähäisempi kuin aviopuolisoilla, joilla yhteisen sukunimen käyttö perustuu vanhaan perinteeseen.

Tämä on kuitenkin koettu epäoikeudenmukaiseksi, lähinnä kiusanteoksi. Oikeutta yhteiseen sukunimeen voi perustella samoilla argumenteilla kuin oikeuden puuttumista perustellaan. On vanha perinne, että aviopuolisot voivat ottaa saman sukunimen. Tästä syystä yhteisellä sukunimellä on Suomessa voimakas symbolinen arvo erityisesti vanhempien sukupolvien keskuudessa. Myös parisuhteensa virallistaneet nais- tai miesparit voivat haluta toteuttaa tämän symbolisen eleen.

Yhteisen sukunimen ottaminen on vähentynyt solmituissa avioliitoissa, mutta täytyy muistaa, että parisuhdettaan rekisteröivät myös vanhat ihmiset, joilla ei aiemmin ole ollut mahdollisuutta virallistaa liittoaan. Parisuhdelain tultua voimaan vanhimmat suhteensa rekisteröineet ovat olleet kahdeksankymmentä vuotta täyttäneitä. Heidän sukupolvelleen sama sukunimi voi merkitä paljon.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus korjata lakia siltä osin kuin se syrjii samaa sukupuolta olevia pareja sukunimikysymyksessä?

Helsingissä 5 päivänä huhtikuuta 2005

Rosa Meriläinen /vihr

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Rosa Meriläisen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 285/2005 vp:

Aikooko hallitus korjata lakia siltä osin kuin se syrjii samaa sukupuolta olevia pareja sukunimikysymyksessä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 9 §:n 2 momentin mukaan rekisteröityyn parisuhteeseen ei sovelleta nimilain (694/1985) säännöksiä puolison sukunimestä. Säännöksestä käytiin lain eduskuntakäsittelyssä perusteellinen keskustelu. Perustuslakivaliokunta ei lakiehdotuksesta antamassaan lausunnossa (PeVL 15/2001 vp) pitänyt säännöksestä johtuvaa eroa parisuhteen rekisteröinnin ja avioliiton solmimisen oikeusvaikutuksissa perustuslain

vastaisena, vaan katsoi sen mahtuvan lainsäätäjälle kuuluvien harkintarajojen sisälle.

On ymmärrettävää, että parisuhteensa rekisteröivät henkilöt saattavat pitää säännöksestä johtuvia rajoituksia epäkohtana. Tämän epäkohdan käytännön merkitystä kuitenkin osaksi vähentää mahdollisuus sukunimen muuttamiseen hakeusteitse. Nimenmuutosasioissa johdonmukaisesti noudatetun käytännön mukaan rekisteröidyn parisuhteen osapuoli voi nimilain 10 §:n nojalla hakea sukunimensä muuttamista siten, että parisuhteen osapuolet saavat saman sukunimen.

Laki rekisteröidystä parisuhteesta on ollut voimassa hieman yli kolme vuotta. Rekisteröidyn parisuhteen osapuolten asemaan vaikuttavassa muussa lainsäädännössä, nimilainsäädännössä tai yhteiskunnassa muutoin ei ole tänä aikana tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden vuoksi rekisteröidyn parisuhteen osapuolen sukunimeen sovellettavien säännösten tarkistaminen olisi nyt ajankohtaista.

Helsingissä 20 päivänä huhtikuuta 2005

Oikeusministeri Johannes Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 285/2005 rd undertecknat av riksdagsledamot Rosa Meriläinen /gröna:

Ämnar regeringen se över lagen till den del som den diskriminerar par där parterna är av samma kön i släktnamnsfrågor?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 9 § 2 mom. i lagen om registrerat partnerskap (950/2001) tillämpas bestämmelserna i namnlagen (694/1985) om makes släktnamn inte på ett registrerat partnerskap. En uttömmande diskussion fördes om bestämmelsen under lagens riksdagsbehandling. I sitt utlåtande om lagförslaget (GrUU 15/2001 rd) ansåg grundlagsutskottet att den skillnad i rättsverkningarna av registrering av partnerskap och ingående av äktenskap som följer av bestämmelsen inte står i strid

med grundlagen utan ryms inom den prövningsbehörighet som lagstiftaren har.

Det är förståeligt att personer som registrerar sitt partnerskap eventuellt anser de begränsningar som följer av bestämmelsen vara ett missförhållande. Möjligheten att ansöka om ändring av släktnamn minskar dock den praktiska betydelsen av detta missförhållande. Enligt etablerad praxis i ärenden som gäller ändring av namn kan en part i ett registrerat partnerskap med stöd av 10 § i namnlagen ansöka om ändring av släktnamn så att parterna i partnerskapet får samma släktnamn.

Lagen om registrerat partnerskap har varit i kraft i drygt tre år. Varken i annan lagstiftning som påverkar registrerade partners ställning, namnlagstiftningen eller i samhället i övrigt har det under denna tid skett några sådana förändringar som skulle ge anledning till att just nu se över de bestämmelser som tillämpas på registrerade partners släktnamn.

Helsingfors den 20 april 2005

Justitieminister Johannes Koskinen